

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

Załącznik nr 7

do Protokołu z 8. Posiedzenia

Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

dn. 23 marca 2026 r. w Warszawie,

Ministerstwo Sprawiedliwości, Aleje Ujazdowskie 11

Uchwała nr 8(28)/2026

Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

z dnia 23 marca 2026 roku

w sprawie rekomendacji ustanowienia

**Medalu za Zasługi dla Udziału Obywateli w Sprawowaniu Wymiaru
Sprawiedliwości**

§ 1.

Na podstawie § 2 ust. 3 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 marca 2025 r. w sprawie powołania Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości oraz § 2 ust. 3 Regulaminu Pracy Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości, Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości rekomenduje Ministrowi Sprawiedliwości podjęcie działań zmierzających do ustanowienia **Medalu za Zasługi dla Udziału Obywateli w Sprawowaniu Wymiaru Sprawiedliwości**.

§ 2.

Rada rekomenduje, aby **Medal za Zasługi dla Udziału Obywateli w Sprawowaniu Wymiaru Sprawiedliwości** był wyróżnieniem przyznawanym sędziom społecznym oraz innym osobom szczególnie zasłużonym dla rozwoju, ochrony, promocji i umacniania instytucji udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

§ 3.

Rada rekomenduje, aby Medal miał charakter trójstopniowy i był nadawany w następujących stopniach:

1. **Medal Złoty**
2. **Medal Srebrny**
3. **Medal Brązowy**

§ 4.

Rada wskazuje, że ustanowienie Medalu służyłoby publicznemu uhonorowaniu osób, które poprzez swoją postawę, działalność społeczną, pracę organizacyjną, edukacyjną, naukową, ekspercką lub instytucjonalną przyczyniają się do wzmacniania podmiotowości sędziów społecznych oraz do utrwalania obywatelskiego wymiaru sądownictwa.

§ 5.

Rada rekomenduje, aby szczegółowe kryteria nadawania Medalu, tryb zgłaszania kandydatur, zasady opiniowania wniosków, wzór Medalu, sposób jego wręczania oraz inne kwestie organizacyjne zostały określone w odrębnym akcie po podjęciu decyzji o ustanowieniu Medalu.

§ 6.

Rada wskazuje Piotra W. Juchacza (Przewodniczącego Rady) oraz Małgorzatę Kosicką (Wice-Dyrektorę Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych) jako przedstawicieli Rady do udziału w dalszych pracach nad projektem rozwiązań dotyczących ustanowienia i nadawania Medalu, w szczególności kryteriów jego przyznawania, trybu zgłaszania kandydatur, zasad opiniowania wniosków oraz wzoru Medalu.

§ 7.

Uchwałę przekazuje się Ministrowi Sprawiedliwości.

Prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz
Przewodniczący Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości

Załącznik: Uzasadnienie do Uchwały nr 8(28)/2026

Uzasadnienie do Uchwały nr 8(28)/2026
Rady do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości
z dnia 23 marca 2026 roku
w sprawie rekomendacji ustanowienia w sprawie rekomendacji
ustanowienia Medalu za Zasługi dla Udziału Obywateli w Sprawowaniu
Wymiaru Sprawiedliwości

1. Cel ustanowienia Medalu

Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości uznaje za zasadne ustanowienie Medalu za Zasługi dla Sędziów Społecznych i Obywatelskiego Udziału w Wymiarze Sprawiedliwości jako wyróżnienia służącego uhonorowaniu ławników oraz innych osób szczególnie zasłużonych dla idei udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

Ustanowienie takiego Medalu odpowiada potrzebie publicznego docenienia osób, które swoją postawą, działalnością i zaangażowaniem przyczyniają się do wzmacniania społecznego wymiaru sądownictwa. Wyróżnienie to miałoby charakter nie tylko honorowy, lecz także aksjologiczny i edukacyjny: wskazywałoby, że obywatelski udział w wymiarze sprawiedliwości stanowi istotną wartość demokratycznego państwa prawnego.

2. Udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości jako wartość ustrojowa

Instytucja sędziego społecznego, określanego w polskim systemie prawnym mianem ławnika, jest jednym z najważniejszych przejawów obywatelskiego udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Jej znaczenie wynika z konstytucyjnej i ustawowej idei udziału obywateli w sądownictwie, a także z potrzeby zachowania więzi między wymiarem sprawiedliwości a społeczeństwem.

Ławnicy jako sędziowie społeczni wnoszą do rozpoznawania spraw doświadczenie życiowe, obywatelską wrażliwość, znajomość realiów społecznych oraz perspektywę osób niezawodowo związanych z wymiarem sprawiedliwości. Ich obecność w sądzie przypomina, że wymiar sprawiedliwości nie jest wyłącznie instytucją profesjonalną, lecz również instytucją obywatelską, działającą w imieniu społeczeństwa i na rzecz dobra wspólnego.

3. Potrzeba uhonorowania zasług sędziów społecznych i osób wspierających ideę obywatelskiego udziału w sądownictwie

Działalność ławników oraz osób zaangażowanych w rozwój i promocję obywatelskiego udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje często niedostatecznie widoczna w życiu publicznym. Tymczasem obejmuje ona nie tylko udział w rozpoznawaniu spraw sądowych, lecz także działalność organizacyjną, edukacyjną, popularyzatorską, badawczą, ekspercką i społeczną.

Medal powinien służyć uhonorowaniu zarówno wieloletniej i odpowiedzialnej służby sędziów społecznych, jak również szczególnych zasług osób, które przyczyniają się do budowania pozycji ławników w sądach, rozwoju rad ławniczych, upowszechniania wiedzy o udziale obywateli w wymiarze sprawiedliwości, wzmacniania kultury prawnej oraz integrowania środowiska sędziów społecznych.

Takie wyróżnienie może stać się istotnym instrumentem wzmacniania prestiżu sędziów społecznych. Publiczne docenienie zasług ławników i osób wspierających ich działalność ma znaczenie nie tylko dla samych wyróżnionych, lecz także dla całego środowiska. Pokazuje bowiem, że zaangażowanie obywateli w sprawy wymiaru sprawiedliwości jest dostrzegane, cenione i traktowane jako element służby publicznej.

4. Trójstopniowy charakter Medalu

Rada rekomenduje, aby Medal miał charakter trójstopniowy i był nadawany jako Medal Złoty, Medal Srebrny oraz Medal Brązowy. Trójstopniowa struktura pozwalałaby różnicować stopień wyróżnienia odpowiednio do charakteru, skali, trwałości i znaczenia zasług osoby wyróżnianej.

Rozwiązanie takie jest znane w polskiej tradycji odznaczeniowej. Przykładowo Medal za Długoletnią Służbę był historycznie ukształtowany jako medal brązowy, srebrny i złoty, odpowiadający kolejnym progom zasług w służbie państwa lub instytucji publicznoprawnych. Trójstopniowość ma więc walor porządkujący: pozwala odróżnić zasługi szczególne, bardzo znaczące oraz najwyższe, bez konieczności tworzenia kilku odrębnych wyróżnień.

W przypadku proponowanego Medalu trójstopniowość mogłaby odzwierciedlać zarówno długość i intensywność zaangażowania, jak i wyjątkowy charakter działań podejmowanych na rzecz sędziów społecznych oraz obywatelskiego udziału w sądownictwie. Szczegółowe kryteria przyznawania poszczególnych stopni powinny zostać określone na dalszym etapie prac.

5. Adresaci Medalu

Medal powinien być przeznaczony przede wszystkim dla ławników, którzy jako sędziowie społeczni w sposób szczególny przyczynili się do wzmacniania obywatelskiego wymiaru sądownictwa. Jednocześnie zasadne jest, aby wyróżnienie mogło być nadawane także innym osobom zasłużonym dla tej idei, w tym osobom wspierającym działalność ławników i rad ławniczych, prowadzącym działalność edukacyjną i naukową, inicjującym rozwiązania organizacyjne służące sędziom społecznym albo promującym udział obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

Rada, rekomendując ustanowienie medalu, przyjmuje, że mógłby on być nadawany zarówno sędziom społecznym, jak i sędziom zawodowym, pracownikom administracyjnym sądów, przedstawicielom nauki, działaczom społecznym oraz innym osobom, które w sposób szczególny przyczyniły się do wspierania, rozwoju i umacniania instytucji udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

Takie ujęcie zakresu podmiotowego Medalu pozwala docenić nie tylko osoby bezpośrednio uczestniczące jako ławnicy w rozpoznawaniu spraw, ale również tych, którzy tworzą warunki dla rozwoju tej instytucji. Obywatelski udział w wymiarze sprawiedliwości wymaga bowiem zarówno aktywności samych sędziów społecznych, jak i wsparcia organizacyjnego, edukacyjnego, badawczego oraz instytucjonalnego.

6. Miejsce Medalu w systemie wyróżnień

Ustanowienie Medalu wpisywałoby się w szerszą praktykę honorowania osób zasłużonych dla ważnych dziedzin życia publicznego. W systemie odznaczeń i wyróżnień funkcjonują rozwiązania służące docenieniu szczególnych zasług dla państwa, społeczeństwa, służby publicznej, kultury prawnej i właściwego działania instytucji publicznych. W obszarze wymiaru sprawiedliwości istnieje już Odznaka Honorowa za Zasługi dla Wymiaru Sprawiedliwości, przyznawana za zasługi na rzecz umacniania zasad demokratycznego państwa prawnego, kształtowania kultury prawnej oraz właściwego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Proponowany Medal miałby jednak odrębny, bardziej wyspecjalizowany charakter. Jego przedmiotem byłoby nie ogólne wyróżnienie zasług dla wymiaru sprawiedliwości, lecz szczególne uhonorowanie działalności na rzecz sędziów społecznych oraz obywatelskiego udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. W ten sposób Medal wypełniałby lukę symboliczną i instytucjonalną, wskazując na znaczenie czynnika obywatelskiego w sądownictwie.

7. Kryteria i tryb nadawania Medalu

Na obecnym etapie Rada rekomenduje ustanowienie Medalu oraz określenie jego podstawowych założeń. Szczegółowe kryteria nadawania Medalu, tryb zgłaszania kandydatur, zasady opiniowania wniosków, wzór Medalu, sposób wręczania oraz pozostałe kwestie organizacyjne powinny zostać określone w odrębnym akcie po podjęciu decyzji o ustanowieniu Medalu.

Takie rozwiązanie pozwoli najpierw przesądzić samą zasadność ustanowienia wyróżnienia, a następnie przygotować szczegółowe regulacje w sposób przemyślany, przejrzysty i konsultowany ze środowiskiem sędziów społecznych. Kryteria powinny być na tyle precyzyjne, aby zapewnić rangę Medalu, a zarazem na tyle elastyczne, aby umożliwić uhonorowanie różnych form zasług na rzecz obywatelskiego udziału w sądownictwie.

8. Wniosek

Mając powyższe na względzie, Rada do spraw Ławników przy Ministrze Sprawiedliwości rekomenduje Ministrowi Sprawiedliwości podjęcie działań zmierzających do ustanowienia Medalu za Zasługi dla Udziału Obywateli w Sprawowaniu Wymiaru Sprawiedliwości jako trójstopniowego wyróżnienia honorowego, nadawanego w stopniu złotym, srebrnym i brązowym ławnikom oraz innym osobom szczególnie zasłużonym dla idei udziału obywateli w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości.

[oprac. P.W.J.]